

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 68 (2)

IZDAN 1 FEBRUARA 1938.

PATENTNI SPIS BR. 13870

Gebr. Schmal & Cie., Baubeschlag- und Metallwaren-Fabrik, Frankfurt a. M.,
Nemačka.

Kračun za prozore na posmak.

Prijava od 24 marta 1937.

Važi od 1 septembra 1937.

Naznačeno pravo prvenstva od 20 decembra 1936 (Nemačka).

Predmet pronalaska je kračun za pokretne prozore, koji omogućava da se osigura čvrsto zatvaranje zatvorenog krila u žlijebu, te njegovo lako oslobađanje iz vodilice, te je karakterističan zbog toga, što se ovo oboje postizava jednim mehanizmom.

Kod poznatih prozora na posmak, koji se uglavnom sastoje iz krila obješenih na užeta protuutegom, te se pomiču pomoću čepova u okvirovima, potrebni su osim spomenutih čepova za vodenje još posebni zatvarači za otvaranje i zatvaranje prozora i za čvrsto uvlačenje odn. ugaranje krila u žlijeb, kao na pr. pritezači, prebaciivači, prozorski kračuni i sl. U nekim slučajevima su se upotrebljavale ispadne njihalice, koje služe za osiguranje položaja na izvjesnim mjestima posmaka.

Za izbacivanje krila, na pr. radi čišćenja, potrebna je prema tome razmjerno dugotrajna manipulacija, koja se sastoji u otvaranju zatvarača, na pr. otkračunjavanja pritezača, otpuštnju elastičnih svornika i eventualno daljnjih dijelova zatvarača. Prema tome često nije moguće jednoj osobi da otvori jako široke prozore, koji su većinom opremljeni pritezivačima i svornicima, koje pera tlače u utore. Čak ako su svornici provideni i bajonetnim raspovima za vodenje i fiksiranje čepova, tako da se čepovi najprije uvuku unutra, nakon čega se pritezač može povući natrag, postoji ipak često opasnost, da pritezač ne sjedi čvrsto na svom mjestu, pa prozor prije vremena pane natrag, čim se

čepovi otpuste. Bez obzira na sve to potreban je za sve ove dijelove za zatvaranje poseban okov, uslijed čega se dijelovi okvira na nezgodan način slabe, izvedba se poskupljuje, a održavanje se otežava.

Kračun prema pronalasku obuhvata svornik i krilni zatvarač skupa, tako da se jednom rukom može izvesti otpuštanje svornika kao i zakračunavanje krila, pri čem se također postizava prikladno vodenje krila iz zatvorenog položaja u natrag preklopljeni položaj. Zatvarač dozvoljava nadalje fiksiranje krila u različitim položajima otvaranja, na pr. za osiguranje protiv nedozvoljenog pomicanja, pa time u mnogo slučajeva čini nepotrebnim druga pomoćna sredstva, kao elastične zapornike i sl.

Prema pronalasku postizavaju se ove prednosti time, što se svornik odn. svornici za vodenje mogu pomoću jedne poluge suprotno djelovanju pera istisnuti iz njihove, jednim okvirom tijesno zatvorene kutije i to svaki put za toliki iznos, da oni služe ili za vodenje u za to određene utorima, ili u dalje isturenom položaju zahvaćaju u udubine u utorima i time zakračunaju krilo protiv daljnjeg pomicanja.

Za to pomicanje svakog svornika može jedna duguljasta ili jedna koljenasta ručka poznate izvedbe zahvaćati pomoću ekscentrično smještenog klina u jedan raspov na svorniku ili produženju svornika, tako da se okretanjem ručke izvlači odn. uvlači svornik, pri čem jedan za-

ustavljač ili sl. ograničava pomak na potrebnu duljinu za vođenje u utoru, dok daljnji pomak u položaj zatvaranja zahtjeva svladavanje sile pera zaustavljača.

Također se može zupčanim prenosom ili sl. izvesti pomicanje ovog organa, što služi istovremeno kao svornik za vođenje i kao kračun za zatvaranje. Na kraju se za pomicanje dvaju, na suprotne strane djelujućih svornika može uzeti vođenje slično kao kod baskil — ili kojeg drugog polužnog sistema ove vrste.

Na priloženom nacrtu je prikazan jedan oblik izvedbe ovog prozorskog okova prema pronalasku.

Sl. 1 prikazuje u pogledu odozgo kutiju sa svornjakom upuštenu u okvir sa crtkano naznačenim pokrivačem i prekretnom ručkom u položaju otvaranja.

Sl. 2 prikazuje isti pogled sa svornjakom u isturenom položaju, određenom za vođenje prozorskog krila.

Sl. 3 je isti pogled sa svornjakom u položaju zatvaranja.

Sl. 4 je uzdužni presjek iznad svornika u položaju prema Sl. 1.

Sl. 5 je perspektivni pogled na kračun.

U pojedinostima je a kutija svornika c, koja je upuštena u okvir b. Oavj svornik nosi kutnik d sa uzdužnim rasporem e. Kutija a prekrivena je odozgo pločom f, u kojoj je predviđen kružni izrez g. U ovaj izrez zahvaća zatik k, koji je predviđen na ekscentru h ručke i, te koji dopire dalje u raspore kutnika d. Kutija svornika prekriva se kapom l, koja se može pričvrstiti prišarafljivanjem na nutarnju stijenu okvira. Kako se iz slika vidi, zakretanjem ručke i u smjeru strijelice isturi se svornik najprije za duljinu m, te takav služi za vođenje krila u kliznim utorima prozorskih strana. U ovom položaju zadrži se svornik time, što je u ekscentru h predviđeno jedno udubljenje odn. udarna ploha, o koje zapne zaustavno pero. Za daljnje pomicanje svornika treba svladati napon ovog pera. Uslijed toga je isključeno nepoželjno daljnje pomicanje svornika. Potrebni položaj svornika daje dakle osim položaja ručke još

i šklocanje pera. Kod daljnjeg zakretanja oslobodi se zapornik i svornik se isturi, kako prikazuje Sl. 3, u položaj zatvaranja, u kojemu on kod odgovarajućeg položaja krila nalazi u strani o prozora udubljenje p. Ovaka udubljenja mogu se lako predvidjeti u kraćim razmacima, dok se upotrebom skidljive ručke odn. pomicanjem ekscentra pomoću jednog ključa poput poznate tlačne ručke ili sl. može lako izbjeći nepoželjno posmicanje prozora iz nekog prvotnog položaja.

Prikazani uređaj ima prednost, da se radi lake skidljivosti izvanje kutije kod bojadisanja prozora ili sl. ne smeta ovo prisutnošću ručke, te što je montiranje okova znatno pojednostavljeno. Također je znatno smanjen potreban rad u drvu kod montiranja okova. Prema tome je ovaj okov prikladan i za slabije okvirove. Daljnje stanjenje okova može se postići i time, da se izostavi poklopna pločica f sa kružnim izrezom g, pošto njezino prisustvo nije neophodno nužno za dobro vođenje kutnika d i zatika k.

Patentni zahtjevi:

1.) Kračun za prozore na posmak, naznačen time, što se svornik ili svornici (c), koji su pomoću posmačne vodilice (d, k, h, i) pomični uzduž u kutiji (a), koja se pričvršćuje na ili u okviru (b) prozora, tako da se oni mogu potpuno uvući u okvir odn. isturiti u dužini prikladnoj za klizno vođenje ili za zahvat u određenim udubljenjima (p) u utorima prozora.

2.) Kračun po zahtjevu 1, naznačen time, što se sastoji iz u okvir upuštene kutije, u kojoj je smješten svornjak, koji je pomičan pomoću ekscentrično na ručki (i) smještenog zatika (k), koji ev. prolazi kroz kružni izrez (g) i zahvaća u jedan raspore (e) na svorniku.

3.) Kračun po zahtjevima 1 i 2, naznačen time, što kod postignuća određenog pomaka svornika zahvaća u njega ili njegovu vodilicu (d) jedno simetrično izrađeno zaustavno pero, čiju silu treba svladati za daljnje pomicanje svornika.

